Remissyttrande över Tillträdesförbud (SOU 2026:48)

ICA-handlarnas Förbund (”Förbundet”) har beretts tillfälle att yttra sig över Tillträdesförbud (SOU 2026:48).

1. Om ICA-handlarnas Förbund

Förbundet företräder Sveriges ICA-handlare och arbetar för att stärka förutsättningarna för tryggt och hållbart företagande inom dagligvaruhandeln. Våra medlemmar möter dagligen konsekvenserna av stölder, hot, våld, trakasserier och andra ordningsstörningar som påverkar verksamheten, arbetsmiljön och kundernas upplevda trygghet.

2. Förbundets övergripande ställningstagande

Förbundet tillstyrker utredningens huvudsakliga inriktning och delar bedömningen att möjligheterna att meddela tillträdesförbud bör utökas och regelverket utvecklas för att bli mer effektivt och ändamålsenligt. Förbundet bedömer att flera av de föreslagna förändringarna innebär viktiga förstärkningar av lagstiftningen och bättre svarar mot de behov som finns i brottsutsatta verksamheter.

3. En enhetlig och rättssäker tillämpning

Förbundet vill understryka vikten av en enkel, enhetlig och rättssäker tillämpning av regelverket. Ansökningsförfarandet bör vara digitalt och standardiserat, med tydliga dokumentationskrav och förutsebara handläggningstider. Polisen behöver också ges förutsättningar att tillämpa regelverket likvärdigt över hela landet.

Beslut, särskilt avslag, bör innehålla tydliga och individualiserade skäl så att sökanden kan förstå vilka omständigheter som varit avgörande.

4. Tillträdesförbudets betydelse för trygghet och arbetsmiljö

För dagligvaruhandeln utgör tillträdesförbud ett viktigt brottsförebyggande verktyg. Regelverket fyller också en viktig funktion för att skydda medarbetare, kunder och verksamheter från personer som återkommande begår brott eller på annat sätt skapar en oacceptabel otrygghet i verksamheten.

Förbundet vill särskilt framhålla kopplingen till handlarens ansvar för en trygg och säker arbetsmiljö. Handlaren har ett långtgående ansvar för medarbetarnas arbetsmiljö och säkerhet. Det är därför viktigt att handlaren har effektiva möjligheter att begränsa tillträdet för personer som återkommande begår brott eller utsätter personalen för hot, våld eller trakasserier.

Nedan lämnar Förbundet synpunkter på de delar av utredningen som Förbundet särskilt önskar kommentera.

5. Förbundets synpunkter på utredningens förslag

5.1 Bestämmanderätten över lokalen (jfr avsnitt 4.3.2 i utredningen)

Förbundet tillstyrker utredningens bedömning att tillträdesförbudslagen tydligare bör återspegla den principiella rätten för den som äger eller disponerar en lokal att bestämma över vem som får vistas där.

För ICA-handlarna är denna utgångspunkt särskilt viktig. Handlaren ansvarar för verksamheten och för att skapa en trygg och säker miljö för såväl medarbetare som kunder. När det finns objektivt konstaterbara omständigheter som talar för ett tillträdesförbud är det därför rimligt att handlarens bedömning och vilja får ett tydligare genomslag i prövningen.

5.2 Utvidgat tillämpningsområde (jfr avsnitt 4.3.3 i utredningen)

ICA-handlarnas Förbund tillstyrker förslaget om ett utvidgat tillämpningsområde.

Förbundet delar utredningens bedömning att det saknas tillräckliga skäl för att olika typer av kommersiella verksamheter ska omfattas av olika skyddsnivåer. Brott, hot, trakasserier och ordningsstörningar kan orsaka betydande skador oavsett om verksamheten säljer varor eller tjänster.

En mer enhetlig reglering stärker lagstiftningens legitimitet och bidrar till ett mer sammanhållet skydd för verksamheter som återkommande utsätts för brott.

5.3 Presumtion för tillträdesförbud vid brott (jfr avsnitt 4.3.4 i utredningen)

Förbundet tillstyrker förslaget om en presumtionsregel.

Förbundet delar utredningens bedömning att dagens reglering i vissa situationer innebär att verksamheter behöver ha blivit utsatta för tidigare incidenter innan ett tillträdesförbud aktualiseras. Den föreslagna presumtionsregeln innebär därför ett mer förebyggande och ändamålsenligt regelverk.

Förbundet bedömer vidare att den föreslagna regleringen innebär en mer ändamålsenlig avvägning mellan den enskildes intressen och verksamhetens behov av skydd mot fortsatt brottslighet, trakasserier och allvarliga störningar.

Detta bidrar till ökad förutsebarhet, stärkt legitimitet och ett mer effektivt brottsförebyggande skydd.

5.4 Tillfälliga tillträdesförbud (jfr avsnitt 4.3.8 i utredningen)

Förbundet tillstyrker förslaget att en polisman i samband med ett ingripande i eller i anslutning till lokalen ska kunna meddela ett tillfälligt tillträdesförbud när lagens förutsättningar är uppfyllda.

Förslaget innebär att ett skyddsbehov kan tillgodoses redan i nära anslutning till en aktuell händelse och bedöms därför avsevärt stärka regelverkets brottsförebyggande funktion.

5.5 Överträdelser av tillträdesförbud (jfr avsnitt 4.3.9 i utredningen)

Förbundet delar inte utredningens bedömning att straffskalan för överträdelse av tillträdesförbud bör lämnas oförändrad. För att tillträdesförbudet ska ha reell preventiv effekt krävs att upprepade överträdelser möts av tydliga och kännbara konsekvenser. Förbundet anser därför att frågan om skärpta påföljder, särskilt vid upprepade överträdelser, bör övervägas vidare.

Förbundet delar utredningens bedömning att regelverkets brottsförebyggande verkan i hög grad är beroende av att överträdelser upptäcks, utreds och lagförs.

Tillträdesförbudets legitimitet förutsätter att överträdelser möts av en skyndsam, konsekvent och förutsebar reaktion från rättsväsendet.

Ett system där överträdelser inte följs upp riskerar att försvaga tillträdesförbudets brottsförebyggande effekt och minska förtroendet för regelverket bland de verksamheter som är beroende av skyddet.

5.6 Resurser och genomförande (jfr avsnitt 4.3.10 i utredningen)

Förbundet noterar utredningens bedömning av reformens ekonomiska konsekvenser.

Förbundet vill samtidigt understryka att resursläget behöver följas noggrant efter ikraftträdandet. Om ett ökat antal ärenden medför längre handläggningstider eller brister i utredningen och lagföringen av överträdelser bör regeringen säkerställa att berörda myndigheter ges de resurser som krävs för att reformen ska få avsedd effekt.

ICA-handlarnas Förbund

Jakob Pettersson
vd

Ann-Christin Grau
ICA-handlare ICA Nära Söderberga

Kontaktperson
Robert Gustafsson
Ansvarig trygghet, ICA-handlarnas Förbund
E-post: robert.r.gustafsson@icahandlarna.se